

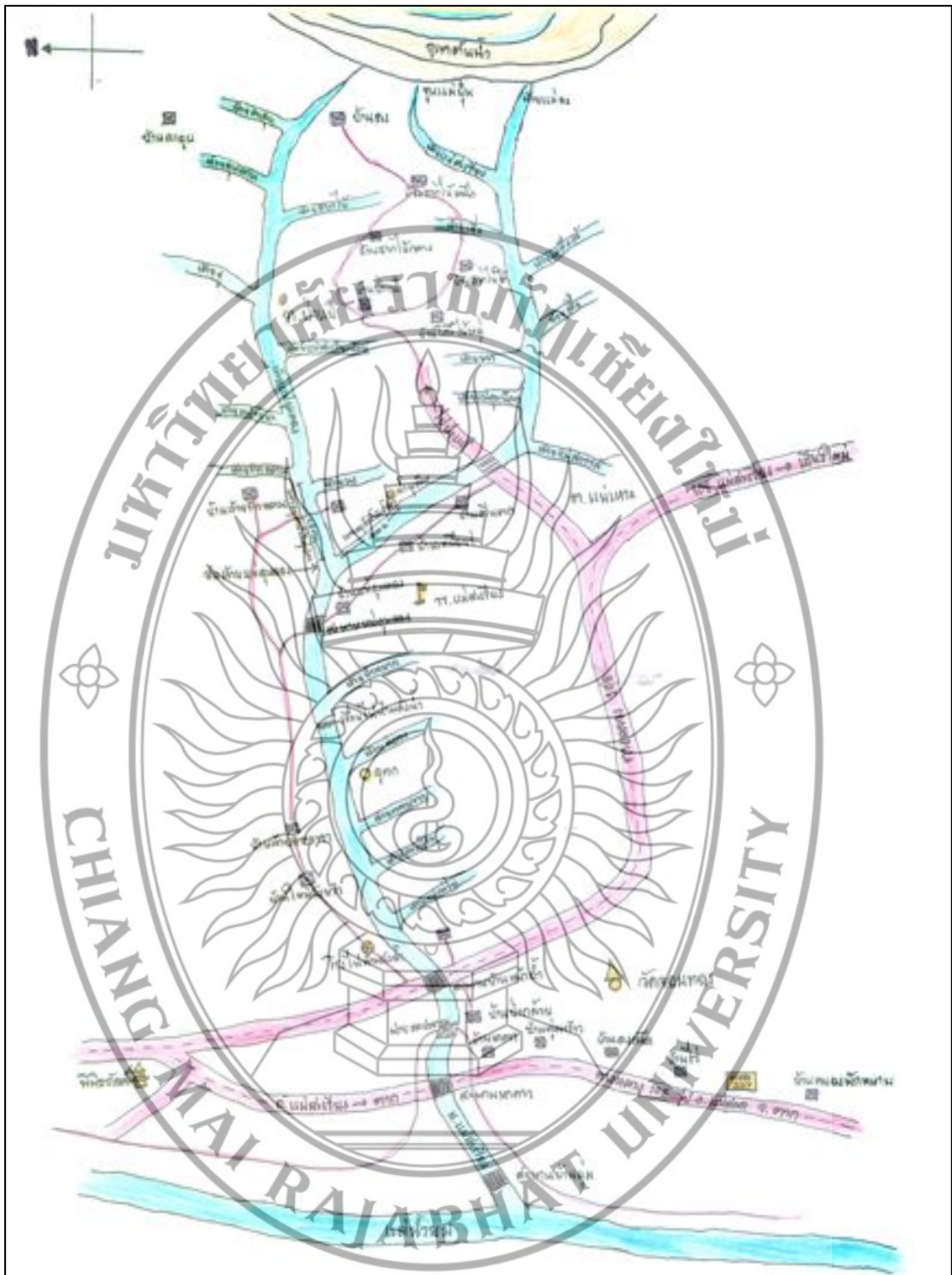
บทที่ 4 ผลการดำเนินงาน

เพื่อให้การดำเนินงานโครงการวิจัย สามารถตอบวัตถุประสงค์ของโครงการและยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ จึงได้มีการจัดรูปแบบของกิจกรรมโดยเริ่มต้นจากการให้ชุมชนได้รับทราบถึงปัญหามลพิษในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ และเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหามลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง ซึ่งในบทที่ 4 นี้จะกล่าวถึงผลการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายใต้โครงการวิจัยตามประเด็นต่างๆ ซึ่งได้แบ่งผลการศึกษออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ ศึกษามลพิษทางน้ำในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน, แนวทางและรูปแบบการจัดการมลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการศึกษามลพิษทางน้ำในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง

การศึกษามลพิษทางน้ำในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียงนั้น คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยติดต่อและประสานงาน สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ทำการสำรวจพื้นที่เบื้องต้น รวมทั้งทำการศึกษาสภาพชุมชน การรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหามลพิษทางน้ำในปัจจุบันของพื้นที่ในส่วนข้อมูลปฐมภูมิ นั้นคณะผู้วิจัย ได้ข้อมูลจากการพบปะพูดคุยกับประชาชน และผู้นำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง และการใช้แบบสอบถาม นอกจากนี้ยังศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารแผนพัฒนาของเทศบาล และข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยผลการศึกษาจะแยกเป็น 2 ส่วนประกอบด้วย บริบทด้านที่ตั้ง และศักยภาพของชุมชนในการจัดการมลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง โดยมีรายละเอียดของผลการศึกษาดังนี้

1. บริบทด้านที่ตั้ง ลุ่มน้ำแม่สะเรียง เป็นลุ่มน้ำสาขาของลุ่มน้ำยวม ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง จะมีความลาดเทจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือและทิศตะวันตก ซึ่งอยู่ติดกับลุ่มน้ำปิงลงมาจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ ดังภาพที่ 4.1 น้ำแม่สะเรียงในช่วงต้นเกิดจากลำห้วยเล็กๆ จำนวน 5 ห้วยที่ตำบลป่าแม่ มีการไหลรวมกันเป็นทางน้ำที่ใหญ่ขึ้น เป็นน้ำแม่สะเรียงและไหลลงตามเส้นทาง ผ่านชุมชน หมู่บ้านต่างๆ ในตำบลป่าแม่ ตำบลแม่สะเรียง น้ำแม่สะเรียงจึงเป็นลำน้ำหลักในการดำรงชีวิตของประชากรในเขตตำบลแม่สะเรียง น้ำแม่สะเรียงครอบคลุมในอำเภอแม่สะเรียง ทั้งหมด 8 หมู่บ้าน นอกจากนี้น้ำสะเรียงยังมีลำห้วยสาขาย่อยๆ อีก ประกอบด้วย ห้วยแม่คะโน ห้วยละเป้กะ ห้วยทรายขาวห้วยหลวง ห้วยแม่อมลอง ห้วยบง ห้วยข้าวหลาม ห้วยหน้าแะ ห้วยแม่สะเรียง ห้วยแม่สะเรียงน้อย ห้วยงู ห้วยฮากไม้ ห้วยอมลาน ห้วยละอูบ ห้วยแม่ละ ห้วยเตื่อ ห้วยมะเขือแจ้ ห้วยเสือ ห้วยยาว ห้วยแม่อมปอก ห้วยแม่สวรรค์ ดังภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 แสดงลำน้ำสาขา แม่น้ำแม่สะเรียง

2. บริบทด้านที่อยู่อาศัย ประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียงส่วนใหญ่อาศัยอยู่รอบบริเวณแม่น้ำและตามเชิงเขา โดยลักษณะของบ้านจะเป็นแบบยกสูงเนื่องจากว่าเป็นการป้องกันน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน โดยวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างส่วนใหญ่จะเป็นไม้ที่หาได้จากป่าในพื้นที่ ดังภาพที่ 4.3

ภาพที่ 4.3 ลักษณะที่อยู่อาศัยของประชาชน

3. บริบทด้านสังคมและการประกอบอาชีพ จากการศึกษาสภาพด้านสังคมและการประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวเขาและชาวไทยใหญ่ โดยมีประชากรประมาณ 3,175 ครอบครัว ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การปลูกข้าว ปลูกถั่ว ปลูกกระเทียม รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย และเลี้ยงสัตว์ด้วย ดังภาพที่ 4.4

ก. การทำเกษตรกรรม

ข. การเลี้ยงสัตว์

ค. การค้าขายริมน้ำ

ภาพที่ 4.4 การประกอบอาชีพเกษตรกรรมในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง

4. บริบททางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ในอดีตป่าไม้ในพื้นที่ป่าอำเภอมะละเรียง มีความอุดมสมบูรณ์สูง มีน้ำไหลตลอดฤดูกาล โดยพืชพรรณในป่าส่วนใหญ่จะเป็นป่ากล้วยและป่าไผ่ ดังภาพที่ 4.5 ก และชาวบ้านในพื้นที่ยังมีการเดินเท้า ทำให้การทำลายพืชพรรณป่าไม้มีค่อนข้างน้อย ต่อมามีการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของประชาชนเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดการเผาป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอย มีการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อนำไปใช้ทำฟืน สร้างบ้าน ทำให้แม่น้ำลำธารในห้วยเกิดความเหือดแห้ง นอกจากนี้ยังพบว่าในช่วงฤดูฝนจะเกิดน้ำป่าไหลหลาก และในช่วงฤดูแล้งจะมีการเผาป่าค่อนข้างมาก ส่งผลให้เกิดควันพิษขึ้นในพื้นที่ เมื่อเกิดปัญหาเหล่านี้ขึ้นประชาชนในพื้นที่จึงได้คิดกิจกรรมที่จะช่วยรักษาพื้นที่ป่าไม้ไว้ โดยการปลูกป่าต้นน้ำ การทำแนวกันไฟป่า การบวชป่าการบวชปลาในชุมชน การลดอัตราการเผาไร่โดยการส่งเสริมให้อาเภหญาที่แผ้วถางไปทำปุ๋ยแทน ส่วนทรัพยากรสัตว์น้ำในน้ำแม่สะเรียง มีมากมายหลายชนิด แต่เนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้จำนวนสัตว์น้ำในน้ำแม่สะเรียงมีจำนวนลดลง นอกจากนี้ผลจากมลพิษทางน้ำที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็น การทิ้งขยะลงในแม่น้ำ การเกิดน้ำท่วม การปนเปื้อนของสารเคมีลงในแหล่งน้ำ ซึ่งปัจจุบันสัตว์น้ำที่พบได้แก่ ปลาสะแงะ ปลาก้าง (ปลาคะเพียน) ปลาหลด ปลาบู่ ปลาไหล ปลาบู่จอนทราย ปลาบู่ ปลาจาด ปลาดิดหินหรือปลาค้างคาว ปลาก้าง ปลาหางแดง ปลาจาดหิน ปลาดุก ปลาช่อน ปลาแค้ม โดยชาวบ้านได้มีการเสนอให้มีการอนุรักษ์พันธุ์ปลาในลำน้ำแม่สะเรียง โดยเฉพาะปลาบู่ (ปลาเขียน) ซึ่งในอดีตพบมากในลำน้ำแม่สะเรียง ดังภาพที่ 4.5 ข นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญอย่างเช่น น้ำพุร้อนด้วย ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ควรอนุรักษ์ไว้ เพื่อแสดงความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ป่า ดังภาพที่ 4.5 ค

ก. ทรัพยากรป่าไม้

ภาพที่ 4.5 ทรัพยากรทางธรรมชาติในพื้นที่ป่าลุ่มน้ำแม่สะเรียง

ข. ทรัพยากรสัตว์น้ำ

ค. ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ภาพที่ 4.5 ทรัพยากรทางธรรมชาติในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง (ต่อ)

5. ศักยภาพชุมชนในการจัดการมลพิษทางน้ำ

การแก้ปัญหาด้านมลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียงนั้น ต้องอาศัยศักยภาพและความร่วมมือของชุมชนมาร่วมกันแก้ปัญหา ซึ่งประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียงนั้นมีศักยภาพเพียงพอในการจัดการมลพิษทางน้ำ ได้แก่

5.1 ศักยภาพทางด้านสังคม ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียงประชาชนในพื้นที่ได้มีการจัดกิจกรรมต่างเพื่อเป็นการรักษาแหล่งน้ำ เช่น การบวชป่า การบวชปลา การแบ่งเขตอนุรักษ์พันธุ์ปลา การห้ามจับปลาในฤดูวางไข่ ดังภาพที่ 4.6 จากกิจกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียงสามารถจัดการมลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียงได้

ภาพที่ 4.6 การอนุรักษ์พันธุ์ปลาและการบวชป่า

5.2 ศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจ ประชาชนในพื้นที่มีศักยภาพอย่างเพียงพอ โดยมีกองทุนทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ชุมชนก่อตั้งขึ้นและดำเนินการบริหารเอง เช่น การทำแนวกันไฟป้องกันไฟป่า และการทำปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุเหลือใช้จากการเกษตร

5.3 ศักยภาพของผู้นำ ผู้นำชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียงประกอบด้วย กำนันผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ครูใหญ่โรงเรียนในพื้นที่ ซึ่งมีความรู้และมีความ

เป็นผู้นำต่อสู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อชุมชน เช่น การเข้าร่วมเป็นแกนนำในการจัดทำกิจกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อม

ปัญหาและสาเหตุของปัญหามลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง

การศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง ได้แบ่งการศึกษาสภาพปัญหาออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ปัญหาน้ำแม่สะเรียงบริเวณต้นน้ำ ปัญหาน้ำแม่สะเรียงบริเวณกลางน้ำ และปัญหาน้ำแม่สะเรียงบริเวณปลายน้ำ โดยมีรายละเอียดของสภาพปัญหาในจุดต่างๆ ดังนี้

1. สภาพปัญหาน้ำแม่สะเรียงบริเวณพื้นที่ต้นน้ำ ต้นน้ำแม่สะเรียงอยู่บริเวณขุนแม่ปุ่น จากการลงพื้นที่ศึกษาพบว่า ในอดีตพื้นที่ต้นน้ำมีความอุดมสมบูรณ์มาก ประกอบด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิด ซึ่งปัจจุบันพื้นที่ต้นน้ำจะมีความอุดมสมบูรณ์เฉพาะในช่วงฤดูฝนเท่านั้น โดยจะเห็นว่าในฤดูแล้งพื้นที่ต้นน้ำจะเกิดความแห้งแล้ง เนื่องจากมีการตัดไม้ทำลายป่าและเผาป่าในพื้นที่ต้นน้ำ เพื่อใช้ในการทำการเกษตร ส่งผลให้จำนวนต้นไม้ในพื้นที่ต้นน้ำลดลงไปด้วย นอกจากนี้ในบางส่วนของป่าต้นน้ำยังเกิดการพังทลายของดินด้วย และฝายกั้นน้ำที่สร้างไว้ในลำห้วยต้นน้ำ ยังขาดการดูแลรักษาทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากฝายกั้นน้ำได้ ส่งผลให้ในช่วงฤดูร้อนขาดแคลนน้ำและในฤดูฝนเกิดน้ำป่าไหลหลาก ดังภาพที่ 4.7

ก. การเผาป่าพื้นที่ต้นน้ำ

ข. การตัดไม้ในพื้นที่ต้นน้ำ

ค. ฝายกั้นน้ำที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์

ง. การขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูร้อน

ภาพที่ 4.7 สภาพปัญหาบริเวณต้นน้ำแม่สะเรียง

2. สภาพปัญหาน้ำแม่สะเรียงบริเวณพื้นที่กลางน้ำ น้ำแม่สะเรียงตรงส่วนนี้ เป็นส่วนที่มีการใช้ประโยชน์จากแม่น้ำมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตร การใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภค บริโภค การใช้ประโยชน์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ การใช้ประโยชน์เพื่อการพาณิชย์ ซึ่งการใช้ประโยชน์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดมลพิษต่อน้ำแม่สะเรียง โดยปัญหาปัจจุบันที่พบเห็นไม่ว่าจะเป็นปัญหาน้ำมีความขุ่นในช่วงฤดูฝน เนื่องจากการพังทลายและกัดเซาะของดินในพื้นที่ต้นน้ำ และบริเวณริมแม่น้ำ ปัญหาน้ำแห้งในฤดูแล้ง ปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน ปัญหาการทิ้งขยะรอบบริเวณแม่น้ำ การเลี้ยงสัตว์บริเวณแม่น้ำทำให้มีการถ่ายมูลสัตว์ลงสู่แหล่งน้ำ ส่งผลให้ในช่วงฤดูแล้งไม่สามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำได้ ดังภาพที่ 4.8

ก. ปัญหาน้ำขุ่นและน้ำท่วมในฤดูฝน

ข. ปัญหาน้ำแห้งในช่วงฤดูแล้ง

ค. ปัญหาจากการพักผ่อนหย่อนใจและการทิ้งขยะมูลฝอย

ภาพที่ 4.8 สภาพปัญหাবริเวณน้ำแม่สะเรียงตอนกลาง

ง. ปัญหาที่เกิดจากการอุปโภค และการเลี้ยงสัตว์

ภาพที่ 4.8 สภาพปัญหาบริเวณน้ำแม่สะเรียงตอนกลาง (ต่อ)

3. สภาพปัญหาน้ำแม่สะเรียงตอนปลาย น้ำแม่สะเรียงตอนปลายเริ่มจากบริเวณบ้านหน้าถ้ำลงมา ซึ่งจะสบกับแม่น้ำยม โดยในบริเวณนี้มีสถานที่สำคัญหลายแห่ง ไม่ว่าจะเป็นพระธาตุศรีจอมทอง ซึ่งหมู่บ้านในส่วนของน้ำแม่สะเรียงตอนปลายประกอบด้วย บ้านปากกล้วย บ้านนาขาว บ้านทุ่งพร้าว บ้านดงสงัด บ้านไร่ บ้านหนองผักหนาม และบ้านหน้าถ้ำ โดยประชาชนส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์จากน้ำแม่สะเรียงในการทำการเกษตรกรรม การอุปโภค การเลี้ยงสัตว์ การหาสัตว์น้ำ และการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งในบริเวณน้ำแม่สะเรียงตอนปลายนี้ ได้มีการสร้างฝายชลประทานขึ้น เพื่อทำการเก็บกักน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง โดยน้ำแม่สะเรียงในส่วนนี้จะได้รับผลกระทบจากมลพิษทางน้ำมากที่สุด เนื่องจากว่าอยู่ทางตอนปลายของน้ำ โดยปัญหาที่พบส่วนใหญ่ได้แก่ ปัญหาความแห้งของน้ำในช่วงฤดูแล้ง ปัญหาการขุดทรายในแม่น้ำ ทำให้แม่น้ำตื้นเขิน ปัญหาการพังทลายของขอบตลิ่งแม่น้ำ และปัญหาที่เกิดจากการใช้ยาฆ่าแมลงในการเกษตร ดังภาพที่ 4.9

ก. ปัญหาแม่น้ำตื้นเขิน

ข. ปัญหาการพังทลายของดิน

ภาพที่ 4.9 ปัญหาในน้ำแม่สะเรียงตอนปลาย

ค. ปัญหาการขุดทรายในแม่น้ำ ง. ปัญหาการใช้ยาฆ่าแมลงสำหรับการเกษตร

ภาพที่ 4.9 ปัญหาในน้ำแม่สะเรียงตอนปลาย (ต่อ)

กำหนดเป้าหมาย และตัวชี้วัดการจัดการมลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง

จากการลงพื้นที่และการจัดเวทีชาวบ้าน เวทีสรุปคณะกรรมการดำเนินงาน ได้มีการกำหนดร่วมกันกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานในการจัดการมลพิษทางน้ำ เพื่อให้การจัดการมลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียงได้อาศัยความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ย่อยของการแก้ปัญหามลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง ดังนี้

1. เพื่อจัดการปัญหามลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง
2. เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง

โดยชุมชนได้ร่วมกันกำหนด ตัวชี้วัดของกิจกรรมที่ต้องดำเนินการเพื่อนำไปสู่การประสบความสำเร็จของกิจกรรมที่ดำเนินการ ประกอบด้วย ดังภาพที่ 4.10

โครงการ	ตัวชี้วัด	ตัวชี้วัดย่อย
1. แก้น้ำเน่าเสียในลำน้ำ	1.1- ปริมาณน้ำเสียที่ปล่อยลงลำน้ำแม่สะเรียง	1.1- ปริมาณน้ำเสียที่ปล่อยลงลำน้ำแม่สะเรียง
2. แก้น้ำเน่าเสียในชุมชน/แหล่งน้ำ	2.1- ปริมาณน้ำเสียที่ปล่อยลงลำน้ำแม่สะเรียง	2.1- ปริมาณน้ำเสียที่ปล่อยลงลำน้ำแม่สะเรียง
3. อนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ	3.1- ปริมาณน้ำเสียที่ปล่อยลงลำน้ำแม่สะเรียง	3.1- ปริมาณน้ำเสียที่ปล่อยลงลำน้ำแม่สะเรียง

ภาพที่ 4.10 แสดงเป้าหมายและตัวชี้วัดในการจัดการปัญหามลพิษทางน้ำ

รูปแบบการจัดการมลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง

ส่วนรูปแบบการจัดการมลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียงนั้น เกิดจากการดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในชุมชน คณะผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์และสรุปรูปแบบการจัดการมลพิษทางน้ำที่เหมาะสม โดยผ่านการจัดเวทีชาวบ้าน การพูดคุยกับผู้นำชุมชน โดยพบว่า รูปแบบการจัดการมลพิษทางน้ำที่เหมาะสมนั้นเริ่มจากการให้ชาวบ้านได้รับทราบปัญหา มลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง ต่อมาก็ประชุม พุดคุยร่วมกันกำหนดรูปแบบการแก้ปัญหา ร่วมกันกำหนดแนวทาง ร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อจัดการปัญหามลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การแสวงหารูปแบบการแก้ปัญหามลพิษทางน้ำ

การแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหามลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียงนั้น คณะผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการจัดเวที และระดมความคิดเห็น เพื่อให้ได้ความคิดเห็นร่วมกันในที่ประชุม ซึ่งจะนำไปสู่การหาทางออกให้กับปัญหามลพิษทางน้ำในชุมชน รวมทั้งเพื่อเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่คิดว่าเหมาะสมกับพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง และสามารถนำมาปฏิบัติได้จริงในชุมชน ซึ่งในที่ประชุมได้เสนอรูปแบบ/ทางเลือกในการจัดการปัญหามลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง ดังนี้

1. การทำแผนที่ชุมชนและลุ่มน้ำแม่สะเรียง
2. ค่ายสายใยรักน้ำแม่สะเรียง
3. การทำฝายชะลอน้ำ
4. การปลูกป่ารักษาต้นน้ำลำธาร
5. กิจกรรมการปลูกป่าร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง
6. ค่ายคนรักป่า รักษาป่าต้นน้ำลำธาร
7. โครงการฝึกอบรมเยาวชน “ค่ายเยาวชนยุคใหม่ ใส่ใจน้ำแม่สะเรียง”
8. กิจกรรมนักสืบสายน้ำ
9. กิจกรรมการวาดภาพน้ำแม่สะเรียงในฝัน
10. การทำแนวป้องกันไฟป่า
11. การขุดลอกแม่น้ำแม่สะเรียง
12. การปลูกหญ้าแฝกเพื่อลดการพังทลายของดิน

อย่างไรก็ตาม ที่ประชุม ซึ่งประกอบด้วยคณะนักวิจัย รวมทั้งชาวบ้านได้แลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของการพัฒนารูปแบบเพื่อแก้ปัญหามลพิษทางน้ำที่เกิดขึ้น ซึ่งบางทางเลือกอาจเป็นไปได้ไม่เต็มร้อยเนื่องจากข้อจำกัดหลายประการ เช่น การขุดลอกแม่น้ำแม่สะเรียง ผู้ร่วมประชุมหลายท่านได้ยกประเด็น เรื่อง ค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้น และความยุ่งยากในการดำเนินงานที่จะตามมา จากข้อจำกัดดังกล่าวจึงทำให้บางเรื่องถูกตัดออกไป

2. การเลือกแนวทางที่เหมาะสมกับการจัดการมลพิษทางน้ำ

การเลือกแนวทางที่เหมาะสมนั้น ทางประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียงได้เลือกรูปแบบการแก้ปัญหาที่เกิดจากความต้องการของชุมชน และตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ โดยต้องนำประเด็นอื่นๆ ที่สำคัญเข้ามาพิจารณาด้วย ได้แก่ สามารถแก้ปัญหามลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียงได้ โดยประชาชนได้มีความพร้อมด้านงบประมาณ อุปกรณ์เครื่องมือ สถานที่และบุคลากร ประชาชนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือและมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม มีเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต การประกอบอาชีพ วัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น และที่สำคัญผลประโยชน์ที่ได้ต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในตำบลแม่สะเรียงและสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

เมื่อนำข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประเด็นต่างๆ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้นมาพิจารณาร่วมด้วย ประชาชนในตำบลแม่สะเรียงมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานที่เหมาะสมกับการจัดการมลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียงมากที่สุด และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างจริงจัง คือ การทำแผนที่ชุมชนและลุ่มน้ำแม่สะเรียง ค่ายสายใยรักน้ำแม่สะเรียง การทำฝายชะลอน้ำ การปลูกป่ารักษาต้นน้ำลำธาร กิจกรรมการปลูกป่าร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง ค่ายคนรักป่า รักษาฐานสัมพันธ์ครอบครัว โครงการฝึกอบรมเยาวชน “ค่ายเยาวชนยุคใหม่ ใส่ใจน้ำแม่สะเรียง” กิจกรรมนักสืบสายน้ำ กิจกรรมการวาดภาพน้ำแม่สะเรียงในฝัน การทำแนวป้องกันไฟป่าและการปลูกหญ้าแฝกเพื่อลดการพังทลายของดิน

3. การวางแผนการดำเนินกิจกรรมแก้ปัญหามลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง

หลังจากการประชุมเวทีชาวบ้านสรุปแนวทางในการจัดการมลพิษทางน้ำ ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียงแล้วคณะผู้วิจัยได้จัดเวทีเพื่อร่วมกันวางแผนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ นอกจากนั้นยังร่วมกันกำหนดขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมที่จะนำไปสู่การจัดการมลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียงที่เป็นรูปธรรมและสามารถดำเนินการได้เอง เริ่มต้นโดยการ

กำหนดผู้ที่จะดูแลในแต่ละกิจกรรม หัวหน้ามีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบโดยหนึ่งหมู่บ้านจะมีผู้ดูแลที่มาจาก 20 ครัวเรือนรับผิดชอบ (โดยส่งตัวแทน 1 ครัวเรือน เท่ากับ 1 คน) และมีคณะกรรมการที่ปรึกษา (ดูแล) คือ ผู้ใหญ่บ้าน อบต. ครู หัวหน้าอนามัยและผู้นำอาวุโส ให้คำปรึกษากำหนดนโยบายร่วมกันของคณะกรรมการของกลุ่มรักษ์น้ำแม่สะเรียง ที่ตั้งขึ้นในชุมชน เพื่อทำงานร่วมกัน

กำหนดแผนปฏิบัติการ เพื่อให้การดำเนินการเป็นรูปธรรมในเวทีจึงมีการกำหนดแผนปฏิบัติการร่วมกันโดยแบ่งช่วงเวลาและกิจกรรมที่จะดำเนินการโดยชุมชนดังนี้

เดือน กันยายน – พฤศจิกายน 2552 เริ่มจากการเข้าพื้นที่ชุมชนสำรวจข้อมูลเบื้องต้น พบปะผู้นำชุมชน ประชุมทีมผู้วิจัย การจัดเวทีชาวบ้าน และดำเนินกิจกรรมการทำแผนที่ชุมชนและแผนที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง

เดือนธันวาคม 2552 – มกราคม 2553 ดำเนินกิจกรรมค่ายสายใยรัก
รักษาน้ำแม่สะเรียง โครงการฝึกอบรมเยาวชน “ค่ายเยาวชนยุคใหม่ ใส่ใจน้ำแม่สะเรียง” กิจกรรม
การปลูกหญ้าแฝกเพื่อลดการพังทลายของดิน การทำฝายชะลอน้ำ เพื่อสร้างจิตสำนึกในการ
จัดการมลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง

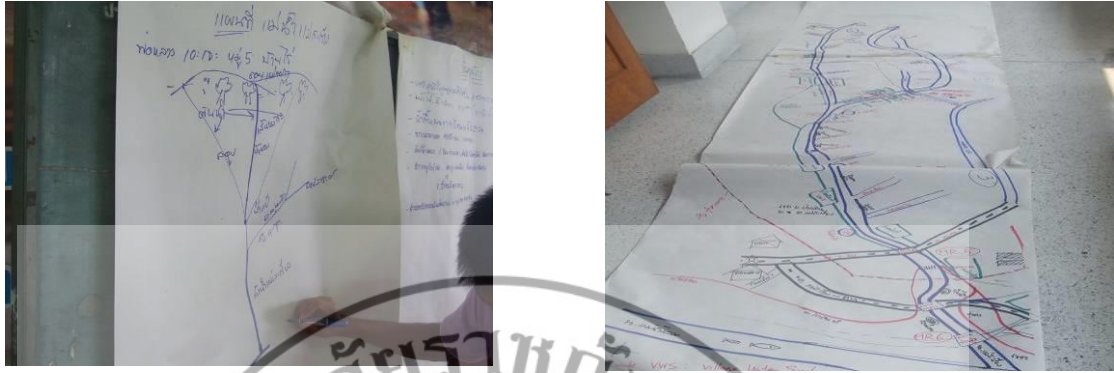
เดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม 2553 จัดกิจกรรมค่ายอนุรักษ์ป่า รักษา
สถานสัมพันธครอบครัว กิจกรรมนักสืบสายน้ำ การปลูกป่ารักษาต้นน้ำลำธาร กิจกรรมการปลูก
ป่าร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง การทำแนวป้องกันไฟฟ้า กิจกรรมการวาดภาพ
น้ำแม่สะเรียงในฝัน และนำผลการดำเนินงานที่ผ่านมาโดยชุมชนมาประเมินกับตัวชี้วัดที่กำหนด
โดยชุมชน ได้แก่ ตัวชี้วัด (เชิงพื้นที่และปัญหา) ดังนี้ การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ดำเนิน
กิจกรรมลดลง พื้นที่ป่าต้นน้ำเพิ่มมากขึ้น บริเวณที่มีการสร้างฝายมีความชุ่มชื้นเพิ่มมากขึ้น
มีจำนวนพื้นที่เกิดไฟป่าลดลงจากเดิม

การดำเนินกิจกรรมเพื่อจัดการปัญหามลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง

ในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมี
ส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะกำหนดปัญหา และความต้องการด้วยตนเองโดยเฉพาะในขั้นตอน
ของการวางแผนแก้ไขปัญหา ในการวิจัยครั้งนี้ทางคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยผ่านกระบวนการ
มีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลแม่สะเรียงมาโดยตลอดตั้งแต่ ร่วมกันในการค้นหาปัญหา ร่วมกัน
ในการพิจารณาแนวทางและวิธีการในการแก้ปัญหา และในหัวข้อนี้จะเป็นการดำเนินกิจกรรม
เพื่อแก้ปัญหา และร่วมกันในการประเมินผลของกิจกรรมการจัดการปัญหามลพิษทางน้ำใน
ตำบลแม่สะเรียง โดยสามารถรายงานผลการดำเนินโครงการตามกิจกรรมต่างๆ ได้ดังนี้

1. การทำแผนที่ชุมชนและลุ่มน้ำแม่สะเรียง

จากการดำเนินกิจกรรมการทำแผนที่ชุมชนและลุ่มน้ำแม่สะเรียง พบว่า มีผู้นำ
ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมนี้จำนวน 15 คน โดยได้แบ่งกลุ่มกันร่วมทำแผนที่ชุมชนกลุ่มละ 5 คน
ทั้งหมด 3 กลุ่ม จึงได้แผนที่ชุมชนขนาดใหญ่ซึ่งแสดงแผนที่เกี่ยวกับเส้นทางแม่น้ำ เส้นทางป่า
ไม้ และจุดที่เกิดปัญหามลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียงที่ต้องดำเนินการแก้ไข ซึ่งหลังจาก
การดำเนินกิจกรรม พบว่า ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมร้อยละ 94.12 มีความพึงพอใจต่อ
กิจกรรมนี้ โดยประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่ต้องการให้มีการดำเนินกิจกรรมนี้อย่าง
ต่อเนื่อง ซึ่งประชาชนร้อยละ 100 สามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังภาพ
ที่ 4.11

ภาพที่ 4.11 กิจกรรมการจัดทำแผนที่ชุมชน

2. กิจกรรมค่ายสายใยรักน้ำแม่สะเรียง จากการดำเนินกิจกรรมค่ายสายใยรักน้ำแม่สะเรียง โดยมีเยาวชนในพื้นที่ตำบลแม่สะเรียงเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 30 คน และมีนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่เป็นพี่เลี้ยงจำนวน 15 คน จากการดำเนินกิจกรรมพบว่า ร้อยละ 92.67 ของเยาวชนในพื้นที่ตำบลแม่สะเรียงประทับใจต่อกิจกรรมนี้มาก รวมถึงอยากให้มีการจัดกิจกรรมในรูปแบบนี้อีก เพราะให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการมลพิษทางน้ำที่เกิดขึ้นกับน้ำแม่สะเรียง อีกทั้งยังเป็นการสร้างจิตสำนึกในการรักษาสภาพแวดล้อมด้วย โดยประโยชน์ที่ได้รับทำให้เยาวชนในพื้นที่เกิดจิตสำนึกในการรักษาแหล่งน้ำแม่สะเรียง และได้เครือข่ายเยาวชนในการช่วยรณรงค์ลดมลพิษที่อาจเกิดขึ้นกับน้ำแม่สะเรียง ดังภาพที่ 4.12

ภาพที่ 4.12 กิจกรรมค่ายสายใยรักน้ำแม่สะเรียง

3. กิจกรรมค่ายคนรักป่า รักษาป่าสนสัมพันธ์ครอบครัว จากการดำเนินกิจกรรมค่ายคนรักป่า รักษาป่าสนสัมพันธ์ครอบครัว โดยภายในค่ายได้มีการจัดกิจกรรมย่อยๆ ได้แก่ การบรรยายปัญหาที่เกิดจากไฟป่า ประโยชน์ของการทำแนวกันไฟ การร่วมกันสร้างฝายชะลอความชุ่มชื้นตามลำห้วยต้นน้ำ การบรรยายปัญหาภาวะโลกร้อน โดยอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และการแสดงของเยาวชนที่เล่าเรื่องวิถีชีวิตชาวปาเกอญอ การใช้ประโยชน์จากป่าและน้ำ โดยพ่อหลวงพะแน สูดแดนไพร และลุงจันวัน เจริญศรีตระกูล นอกจากนี้ยังมี

วิทยากรมาให้ความรู้เรื่องสมุนไพรและการเดินสำรวจพื้นที่ต้นน้ำ สำรวจสมุนไพรในพื้นที่ป่า ด้วย และจากการประเมินกิจกรรม พบว่า เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมร้อยละ 93 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และเยาวชนร้อยละ 95.29 เห็นว่ารูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมกับพื้นที่ ส่วนอีกร้อยละ 94.12 สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและอยากให้มีการดำเนินกิจกรรมรูปแบบนี้อีกอย่างต่อเนื่อง ดังภาพที่ 4.13

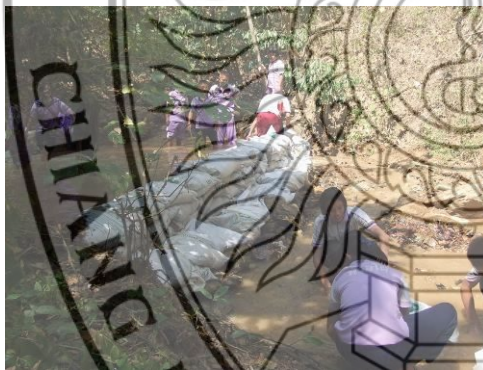
ภาพที่ 4.13 กิจกรรมค่ายอนุรักษ์ป่า รักษาแหล่งน้ำดื่มชุมชน

4. กิจกรรมโครงการฝึกอบรมเยาวชน ค่ายเยาวชนยุคใหม่ ใส่ใจน้ำแม่สะเรียง ผลการดำเนินงานของโครงการฝึกอบรมเยาวชน ค่ายเยาวชนยุคใหม่ ใส่ใจน้ำแม่สะเรียง พบว่า มีผู้เข้าร่วมจำนวน 100 คน เข้าร่วมการฝึกอบรมเยาวชนยุคใหม่ ใส่ใจน้ำแม่สะเรียง ซึ่งมีความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาปัญหามลพิษทางน้ำ จากการบริโภคที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีจิตสำนึกในความรัก และห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น รวมถึงยังเป็นเครือข่ายเยาวชนสิ่งแวดล้อม ด้านการอนุรักษ์และพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ในการขยายการทำงานของระบบเครือข่ายเยาวชนสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นในวงกว้าง อีกทั้งยังสามารถเป็นผู้นำด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และดำเนินกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อแก้ไขปัญหาโลกร้อน และมลพิษทางน้ำร่วมกันในรูปแบบเครือข่ายสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนต่อไปได้ จากการประเมินโครงการ พบว่า ร้อยละ 92.70 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยร้อยละ 90 เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 96 ประชาชนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และร้อยละ 95 ต้องการให้มีการดำเนินกิจกรรมนี้อีกอย่างต่อเนื่อง ดังภาพที่ 4.14

ภาพที่ 4.14 กิจกรรมโครงการฝึกอบรมเยาวชน ค่ายเยาวชนยุคใหม่ ใส่ใจน้ำแม่สะเรียง

5. กิจกรรมการทำฝายชะลอน้ำ จากการดำเนินกิจกรรมการทำฝายชะลอน้ำในพื้นที่ตำบลแม่สะเรียง โดยมีชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 85 คน ซึ่งได้มีการสร้างฝายชะลอน้ำขึ้นทั้งหมด 6 ฝาย และพบว่า ร้อยละ 95.88 ของชาวบ้านที่เข้าร่วมการดำเนินกิจกรรม มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมนี้มาก โดยเฉพาะความรู้ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม และการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพราะเห็นว่ามีประโยชน์ต่อชุมชน และจะนำความรู้จากการทำฝายชะลอน้ำครั้งนี้ไปเผยแพร่ให้กับชาวบ้านในหมู่บ้านอื่นๆ ด้วย และยังต้องการให้มีกิจกรรมรูปแบบนี้อีกอย่างต่อเนื่อง ดังภาพที่ 4.15

ภาพที่ 4.15 กิจกรรมการทำฝายชะลอน้ำ

6. กิจกรรมนักสืบสายน้ำ ดำเนินการในลำน้ำแม่สะเรียงเพื่อทำการตรวจสอบคุณภาพน้ำในลำน้ำแม่สะเรียง และถ่ายทอดเทคนิคในการตรวจสอบคุณภาพน้ำอย่างง่าย โดยใช้แมลงเป็นตัวชี้วัดคุณภาพน้ำ โดยผู้ร่วมกิจกรรมนี้ได้แก่ เยาวชนในพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งหลังจากการดำเนินกิจกรรมเยาวชนที่เข้าร่วมมีความพึงพอใจและให้ความสนใจกับกิจกรรมอย่างมาก ดังภาพที่ 4.16

ภาพที่ 4.16 กิจกรรมนักสืบสายน้ำ

7. กิจกรรมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อลดการพังทลายของดิน กิจกรรมนี้ได้จัดขึ้นในพื้นที่บริเวณแม่น้ำแม่สะเรียง ประชาชนในพื้นที่ตำบลแม่สะเรียงมีความพึงพอใจมาก โดยได้ทำการปลูกหญ้าแฝกเป็นแนวกันการชะล้างระยะทางกว่า 1 กิโลเมตร ซึ่งหลังจากทำการปลูกหญ้าแฝกไปแล้วประมาณ 1 เดือน พบว่า ลดอัตราการชะล้างหน้าดินรอบบริเวณน้ำแม่สะเรียงลง โดยส่งผลให้ปริมาณสารพิษที่เกิดการชะล้างลงในน้ำแม่สะเรียงลดลงด้วยเช่นกัน และจากการประเมินการทำกิจกรรม พบว่า ประชาชนร้อยละ 97 มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมนี้อยู่ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 100 เห็นว่ารูปแบบของกิจกรรมมีความเหมาะสมต่อการดำเนินการในพื้นที่ และผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่ต้องการให้มีการทำกิจกรรมนี้อย่างต่อเนื่อง ดังภาพที่ 4.17

ภาพที่ 4.17 กิจกรรมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อลดการพังทลายของดิน

8. กิจกรรมการปลูกป่ารักษาดินน้ำลำธาร จากการดำเนินกิจกรรมปลูกป่ารักษาดินน้ำลำธาร ซึ่งได้จัดขึ้นในพื้นที่ตำบลแม่สะเรียง โดยมีนักเรียน ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 85 คน คณะครู/นักการภารโรง จำนวน 15 คน ซึ่งได้ทำการปลูกต้นไม้เพิ่มเติมในพื้นที่ป่าตำบลแม่สะเรียง จำนวน 1,200 ต้น ซึ่งจะเป็นต้นกล้วย ต้นหมาก เป็นหลัก ซึ่งจากการดำเนินกิจกรรมนี้ส่งผลให้เกิดความร่วมมือระหว่าง บ้าน/ชุมชน วัดและโรงเรียน ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าชุมชนและรักษาดินน้ำลำธารในตำบลแม่สะเรียง และการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

ให้กับกลุ่มเยาวชน โดยจากการประเมินกิจกรรม พบว่า ประชาชน และเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมร้อยละ 100 มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมนี้ ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่ารูปแบบของกิจกรรมมีความเหมาะสมต่อพื้นที่และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับชุมชนอื่นต่อไป ดังภาพที่ 4.18

ภาพที่ 4.18 กิจกรรมการปลูกป่ารักษาต้นน้ำลำธาร

9. กิจกรรมการปลูกป่าร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง โดยได้ทำการปลูกป่าขึ้นในพื้นที่ป่าต้นน้ำ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้นำชุมชน ประชาชนและเยาวชนในพื้นที่เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งได้ทำการปลูกป่าจำนวน 100 ต้น หลังจากการปลูกป่าแล้วพบว่า พื้นที่ป่าต้นน้ำมีความชุ่มชื้นมากขึ้น มีฝนตกต้องตามฤดูกาลและมีปริมาณน้ำเพิ่มมากขึ้น ดังภาพที่ 4.19

ภาพที่ 4.19 การปลูกป่าร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง

10. กิจกรรมการทำแนวป้องกันไฟป่า กิจกรรมนี้ได้มีอาสาสมัคร ประชาชนในพื้นที่เยาวชน เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 30 คน โดยได้ร่วมกันทำแนวกันไฟในพื้นที่เสี่ยงต่อการเผาป่า การลุกลามของไฟป่า ได้แก่ บริเวณถนนรอบทางเข้าหมู่บ้าน ซึ่งจะเกิดไฟป่าเกือบทุกปี หลังจากการดำเนินงานพบว่า สามารถทำแนวป้องกันไฟป่าได้ระยะทางทั้งสิ้น 2,500 เมตร ซึ่งการทำแนวกันไฟนี้สามารถลดความเสี่ยงในการเกิดไฟป่าและการลุกลามของไฟป่าเข้าไปในพื้นที่ชุมชนได้ ดังภาพที่ 4.20

ภาพที่ 4.20 การทำแนวกันไฟเพื่อป้องกันไฟป่า

11. กิจกรรมการวาดภาพน้ำแม่สะเรียงในฝัน เป็นกิจกรรมดำเนินการเพื่อสร้างจิตสำนึกให้กับเยาวชน ในการดูแลรักษาคุณภาพน้ำแม่สะเรียง โดยผู้ร่วมกิจกรรมประกอบด้วย คณะครูและเยาวชนในพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง ซึ่งกิจกรรมนี้ได้ส่งผลให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็นออกมาในรูปแบบของการวาดภาพ ทำให้เห็นแนวทางในการจัดการปัญหาน้ำแม่สะเรียงได้ชัดเจนขึ้น ดังภาพที่ 4.21

ภาพที่ 4.21 กิจกรรมการวาดภาพ

การติดตามและประเมินผล

การดำเนินงานโครงการวิจัย การจัดการมลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า กิจกรรมค่ายคนรักษ์ป่า รักษาผืนน้ำสานสัมพันธ์ครอบครัว และกิจกรรมโครงการฝึกอบรมเยาวชน ค่ายเยาวชนยุคใหม่ ใส่ใจน้ำแม่สะเรียง ประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียงมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมนี้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96 เนื่องจากว่าเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความรักและความสามัคคีภายในครอบครัว นอกจากนี้ยังเป็นการรักษาพื้นที่ต้นน้ำลำธาร และลดมลพิษทางน้ำที่อาจเกิดขึ้นกับน้ำแม่สะเรียง ส่วนกิจกรรมอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมค่ายสายใยรักษาน้ำแม่สะเรียง, กิจกรรมการทำฝายชะลอน้ำ และกิจกรรมการปลูกป่า

รักษาต้นน้ำลำธาร และกิจกรรมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อลดการพังทลายของดิน ซึ่งโดยภาพรวมแล้วประชาชนในลุ่มน้ำแม่สะเรียงได้ให้ความเห็นว่า เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชนที่เกิดขึ้น และยังสามารถที่จะได้ผลการศึกษาที่ชัดเจนขึ้น เนื่องจากว่าสามารถรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจากที่ได้ลงมือปฏิบัติเอง โดยชาวบ้านส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อรูปแบบกิจกรรมที่ใช้ในการลดมลพิษทางน้ำที่เกิดขึ้นในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สะเรียง รวมทั้งยังได้มีการแนะนำให้มีการจัดทำโครงการแบบนี้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาด้านมลพิษทางน้ำของชุมชนอย่างยั่งยืน

